

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

328. An Clerici in grauissimis delictis, & criminibus priuentur omni
priuilegio fori ante aliam sententiam depositionis, vel degradationis iudicis
Ecclesiastici? Et an Clericus incorrigibilis amittat ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vt facit P. Rabard, pro firmanda contraria sententia, leges aliquorum Regnorum, per quas procedunt contra Clericos rebelles, hoc est adducere inconueniens. Principes enim laici nihil possunt statuere contra libertatem Ecclesiasticam, & licet, dato, & non concessio, quod immunitas Clericorum non esset à iure Diuino, sed processisset ex eorum priuilegiis, amplius ipsi non potuerunt, nec possunt circa dictam immunitatem aliquid innouare, nec illam moderare, aut restringere, vt supra probatum est. Vnde Cabedo part. 2. decis. 83. num. 2. docuit? Quod leges Principum secularium in quibus crimen læsæ Maiestatis punitur, non possunt comprehendere, nec ligare Clericos, iuxta notata in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, de consuet. & cap. fin. de reb. Eccles. non alien. Hinc rectè Martha, de iuris d. part. 4. Centur. 2. cas. 133. num. 28. sic asserit. Licet in Regno Neapolis sit Constitutio, quæ incipit: De personis, per quam disponitur, quod semper Clericus delinquens in quocunque delicto, debeat agnosci, & iudicari per suum Episcopum, excepto si commiserit crimen prodicionis contra Regem, vel aliud magnum crimen; quia tunc debet iudicari per Iudices seculares ipsius Regis: Tamen illa Constitutio est contra omnia iura; Primò ex defectu iurisdictionis, contra cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de consuet. Item contra Authen. Statuimus, C. de Episc. & Cler. per quam Auth. Andr. ibi, expressè tenet Constitutionem non valere: Et scribit Bald. in cap. si Clericus de pace tenenda. Denique quia conuentum fuit inter Carolum I. & Ecclesiam Romanam in inuestitura Regni, quod Rex nullam habeat iurisdictionem in Clericos, nisi ratione feudi: vt testatur Andreas, in suo Repertorio posito post Constitutiones Regni: in ver. Clericus si fuerit criminaliter. Et Afflict. in d. Constitut. de personis, num. 2. in fin. Et licet Clarus, in d. §. Læsæ Maiestatis, ver. Hinc inferitur, in fin. Et in §. finali quest. 36. vers. Quæro nunquid, dicat, quod in hoc casu Principes seculares de facto seruant contrarium: Tamen adsunt remedia Ecclesiastica, & Episcopi, nisi fuerint negligentes, potuerunt eis vti, monendo, declarando excommunicatos, & tandem subiiciendo loca interdicto, & possunt etiam feudis priuari, si qua tenent ab Ecclesia, d. Auth. Statuimus, & cap. Grauem, de sent. excommuni. Et si propter negligentiam Episcopi fuerint per Iudicem laicum puniti, credo, quod Episcopus etiam incidit in eandem excommunicationem. Ita Martha, vnde prorsus corruit opinio Rabardei. Et caueant Principes illam in praxim deducere, sed in facti contingentia imitentur Christianissimum Regem Ludouicum XIII. Galliarum Regem, qui ad Sedem Apostolicam recursum habuit vt patet ex Bulla Urbani VIII. data in Arce Gandulphi die 8. Octobris 1632.

6. Notandum est etiam hic obiter, omnia supradicta ita esse vera, quod neque Clericus, si feudum à seculari teneret, posset ratione delicti, etiam criminis læsæ Maiestatis, personaliter distingui, cum Dominus ratione delicti, non habeat in Clericum Vassallum personalem distinctionem. Abb. in d. cap. Verum, num. 17. 23. & 24. vbi post Io. Andr. dicit hanc opinionem esse veriore & tutiorem, Et ibidem Rabard. de for. comper. Bald. in cap. Delictis, num. 10. de appell. DD. in Clem. 1. de Offic. Ordin. & in Clem. Pastoralis, de re iudic. Ioan. Andr. in cap. vnic. vbi etiam Gemin. de Cler. coniug. in 6. Nec vbi Clericus Vassallus priuandus venit propter prodicionem factam, seu læsam Maiestatem potest Dominus feudi, seu Iudex secularis cognoscere directè, neque indirectè, neque in consequentiam, puta ciuiler de crimine ad priuationem feudi procedendo, sed solum Iudex Ordina-

rius Ecclesiasticus ipsius Clerici, hoc facere poterit. Innoc. in cap. non minus, num. 4. de immun. Eccles. & in d. cap. Verum, vbi post eum dicit Abb. num. 17. & Hostien. num. 2. Soccin. Sen. in cap. in transmissa, in quest. 1. & 3. principalis membri de for. comp. & conf. 12. n. 12. & 23. vol. 1. Hostien. in tit. de feud. §. fin. Roland. d. consil. 4. num. 35. volum. 1. Bero. consil. 82. num. 21. & 12. vol. 1. Clar. in §. fin. quest. 36. num. 23. Menoch. de recuperand. poss. remed. 3. num. 422. & 477. Med. consil. 338. num. 23. volum. 3. Roderic. quest. regular. tom. 2. quest. 62. art. 10. Azor. institut. moral. part. 3. lib. 10. cap. 19. quest. 9. & 10. Et in euentu quo à sententia per huiusmodi iudicem Ecclesiasticum lata appellaretur, non ad Iudicem Laicum feudalem, sed ad Iudicem Ecclesiasticum Superiorem. Bero. d. consil. 82. n. 13. Quæ omnia adnotat Belletus, in disquis. Cler. p. 1. tit. 3. §. 1. n. 11.

7. Igitur ex omnibus supradictis clarè patet, male P. Rabardeum Principibus laicis iurisdictionem præbuisse in Clericos perduelles: Quod cum ipse perperam fecerunt Hæretici nostri temporis, vt Hunnus in Resol. ad Treutlerum, vol. 2. disput. 32. Thes. 1. quest. 5. & Beldus in Polit. lib. 1. cap. 2. num. 19. & seq. antequam Lutheranismum abiurassent: Quibus adde Paurmeisterum de iurisdic. lib. 2. cap. 9. num. 102. Scipionem Gentilem de iurisdic. lib. 2. cap. 14. Ioachinum Stephanum de iurisdic. lib. 4. cap. 2. Theunerum in Dissert. de crimine læsæ Maiestatis, Thes. 6. Paræum in Commen. ad Epist. d. Pauli ad Romanos cap. 13. dub. 1. & 2. Harpprechtum, Commen. ad Instit. Justin. som. 4. tit. de publicis iudic. §. 3. n. 38. Anonymum Iuridconsultum Westphaliae, in Dissertat. Iuridico-Politica. de iure Principatus, conclus. 49. Vintherum in Dissertat. Politico-Iuridica de Republica, concl. 97. Boccerum de crim. læsæ Maiestatis cap. 1. num. 16. Et alios eiusdem farinae homines; Videat P. Rabard. cum quibus commilitonibus pugnet aduersus omnes Theologos, Canonistas & Iuristas, & contra Doctores suæ dignissimæ, & doctissimæ Religionis.

RESOL. CCCXXVIII.

An Clerici in grauissimis delictis, & criminibus priuentur omni priuilegio fori ante aliam sententiam depositionis, vel degradationis iudicis Ecclesiastici?
 Et an Clericus incorrigibilis amittat priuilegium fori ante iudicis Ecclesiastici declarationem?
 Difficultas tamen est, an Clericus pro enormissimo crimine sit degradandus, & curia seculari tradendus absque eo, quod non sit incorrigibilis?
 Et quid de Clerico etiam in Sacris constituto, qui dimissi tonsura & vestibus Clericalibus, variis & enormibus delictis se immiscuit?
 Et an Clericus assassinus non possit à iudice laico puniri, nec subici eius iurisdictioni, nisi prius constet de qualitate assassinij, & præcesserit sententia declaratoria iudicis Ecclesiastici?
 Et in §. nono huius Resolutionis explanatur, quod quando nascitur inter iudicem Ecclesiasticum, & secularem dissensio, ad quem ipsorum iurisdictionum pertineat definitio pertinet ad Ecclesiasticum: Ex part. 7. tit. 1. Ref. 13. aliàs. 11.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Rabardeus §. 1. sect. 2. num. 5. fol. 27. vbi sic ait: Hanc sententiam approbat vir doctissimus in iure bene peritus Nicolaus Boërius, in Decisionibus Burdegalesibus, vbi ex sensu aliorum Doctorum, probat Clericos in mul-

Sup. hoc quoad Episcopos infra in Ref. 3325 S. 50

Sup. hoc in Ref. not. seq. per tot. & lege supra doctrinam. Ref. 29,

& aliarum
Recol. & s.
eius annota-
tionum, & ad
fulciendam
doctrinam
huius Ref.
vide duas
praeced. Ref.
& infra ad
medium §. 4.
huius Ref.

tis casibus priuatos esse privilegio fori, sicque posse à Magistratibus laicis puniri, quod saepius factum nar- rat in Curia Parisiensi, & Burdegalensi, & hoc in Episcopis quoque obseruari posse admonet, & probat ex Decreto Pontificio; Quae fuit etiam sententia Francisci Curtij, in suis Consiliis, & Glossatoris, in *cap. prim. de homicidio in 6.* Nam cum Innocentius Papa IV. sacri approbatione Concilij Generalis Lugdunensis constituat, ut quicumque Princeps, Praelatus, seu quauis alia Ecclesiastica persona, saecularisve, quempiam Christianorum per assassinos occidi fecerit, vel etiam mandauerit (quamquam iudex sequuta non fuerit) excommunicationis, & depositionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio incurrat sententiam ipso facto. Itaque postquam constiterit, probabilibus argumentis, aliquem scelus commisisse, nullatenus alia excommunicationis, vel depositionis, seu diffidationis aduersus eum sententia requiratur. Ex hac sententia, & Decreto Pontificio, Panormitanus, Boërius, & alij Doctores quos citant, sapientissime colligunt, pro hoc, & aliis similibus grauissimis criminibus damnabilibus, & damnosis, ut loquitur Innocentius Papa III. Clericos omnes etiam Episcopos, vel alia quauis dignitate Praelationis insignes, ipso facto priuatos esse privilegio Clericali, & fori, neque aliam sententiam depositionis, seu degradationis, esse necessariam, praesertim in casu proposito de eade Christiani hominis, per Assassinos procurata, ut comprehendantur, iudicentur, & damnentur à Magistratibus laicis. Ita Rabardeus. Et paulò infra asserit: Clericos Parricidas, viarum Praedatores, falsarios, & alios grauibus criminibus infamatos à Iudicibus Laicis, etiam ante prauiam degradationem ab Episcopo factam, vltimo Capitis supplicio, posse damnari.

2. Sed omnia haec sunt directè contra Sacros Canones, & Ecclesiasticam libertatem. Dico igitur contra Rabardeum, quod Clericus ante degradationem Privilegium Clericale non amittit. Ut ergo Iudex saecularis propter quodcumque etiam atrocissimum crimen possit de Clerico cognoscere, necesse est Clericum prius degradatum esse, ut in specie notant ex Societate Iesv Baunius in *Theolog. mor. part. 2. tr. 6. disp. 7. de Bulla Cene. quest. 1. cap. 3. num. 19.* Et Dicastillus de *instr. lib. 2. tract. 1. disp. 4. dub. 9. num. 152.* Quibus adde Valboam de Magrouejo in *Lectionibus Salmat. tom. 2. ad c. 4. de Iudiciis, num. 57.* Fatinauium, *quest. 8. num. 74.* qui citat Seacciam, Decianum, Couaruuam, & alios. Idem docet Ludouicus Paramus, in *Confutat. Decret. Venet. c. 4. art. 4. num. 17.* Bonacina *tom. 2. disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 1. num. 5.* Torreblanca, in *Pract. cap. Iuris spiritual. lib. 15. cap. 4. num. 11.* Cambacutta, de *immuni. lib. 7. cap. 15. num. 2.* Magerus de *Advocacia armata, cap. 17. num. 181.* Guazzinus, *defens. 39. cap. 1. num. 10.* Et hanc sententiam tenent etiam ipsi heretici; Et idèd Conradus Ritherfusius in *Novellis Iustiniani. part. 1. cap. 6. num. 76.* sic ait: Semper Censura Ecclesiasticae degradationis praecedere debet in Clerico, ut possit à saeculari Magistratu debita poena affici; ratio est, ne si absque degradatione puniretur ipsa quodammodo Religio violata existimaretur. Ita Ritherfusius, cui adde Thomam Michaëlem de *iurisdic. conclus. 5. vbi ita asserit.* In Clericos Curia saecularis nullo rum criminum praetextu iurisdicatio est, nisi ab Ecclesiastico Iudice prius degradati, & illi traditi fuerint. Ita ille, licet hereticus. Nec aliter sine errore manifesto dici potest: nam hoc clarè in multis locis statuerunt Summi Pontifices, ut habetur in *cap. Cum non ab homine, de iudic. cap. Nouimus, de verb. signific. cap. de falsariorum de crim. fals. & cap. ad abolendam, de Hereticis.*

3. Haec tamen regula Generalis limitatur in duobus casibus, in quibus Iudex saecularis, absque alia solempni degradatione in Criminalibus potest de Clerico cognoscere, quasi verè per Ecclesiasticum Iudicem brachio saeculari traditus sit. Primus casus est in crimine assassini propter quod iure Pontificio constitutum est Clericum etiam in sacris, absque vlla degradatione posse per iudicem saecularem puniri; Textus est celebris, in *c. 1. de homicidio, lib. 6. vbi* probatur Clericum Assassinum ipso facto, absque alia sententia depositum esse, & ab Ecclesiastico Privilegio exclusum; Ad cuius Textus explicationem sciendum est Assassinos dici, qui conducti pretio homines occidunt; ut ibidem explicant Vamquelius, Imola, & Ancharanus, qui communiter constitutionem illam intelligunt in omnibus, qui quemcumque Christianum occidi iubent per homicidas pecunia conductos, etiam si Christiani sint; sequuntur Bartolus in *l. non solum. §. si mandauo. num. 14. ff. de iuriurii.* Et in *l. Cicero ff. de Pensis.* Baldus, & Salicetus in *l. non ideo minus. C. de accusationibus.* Angelus in *l. qui sepulchra C. de sepulchro violato.* Hippolitus, in *l. vnic. num. 103. C. de Raptu Virginum.* Quorum sententia consuetudine, & communis & recepta est; ut copiosè notat Mascardus, de *Probationibus, tom. 1. conclus. 137. 138.*

4. Secundus casus est, in quo Clericus etiam in sacris constitutus, absque alia degradatione puniri poterit per Iudicem saecularem, videlicet, quando vere incorrigibilis est; Textus est in *cap. Cum non ab homine, de iudiciis,* iuxta communem interpretationem, quam probat Imola, Cardinalis, & Ioannes Andreas, quorum opinionem vti receptam sequitur Couaruuas in *Practis, cap. 13. num. 2.* Ad hoc enim, quòd Clericus incorrigibilis censetur, multa desiderantur, quae referuntur in *d. cap. Cum non ab homine:* Nam si praecesserit post depositionis sententiam trina monitio, iustissimè Clericus incorrigibilis, & contumax privilegium fori amittit, etiam degradatione non sequuta. Non desinam tamen adnotare Castrum Palaum, *tom. 2. tract. 1. 2. disp. unica, punct. 6. num. 8.* ex Fatinauio docere degradationem non esse necessariam in Clerico minori incorrigibili, secus autem in Clerico constituto in sacris; Sed magis difficultas est, an Clericus incorrigibilis, amittat privilegium fori, ante Iudicis declarationem. Affirmant communiter Doctores, quos citat, & sequitur Petrus de Virris ad *Ritum 235. M. R. V. part. 2. num. 167.* Quibus ego addo Seacciam, *tom. 1. lib. 1. cap. 11. num. 55.* & Fatinauium *quest. 8. num. 51.* sed mihi magis placet opinio Valboae, de Magrouejo in *lection. Salmat. tom. 2. ad c. 2. de iudiciis, num. 124.* Suarez, de *Conf. disp. 22. sect. 1. num. 9.* Castrum Palai, *tom. 2. tr. 1. 2. disp. unica. Punct. 6. num. 8.* Coninch, de *Sacram. disp. 14. dub. 15. num. 159.* Dicastilli, de *Iust. & iure, lib. 2. tract. 1. disp. 4. dub. 19. num. 354.* & aliorum asserentium necessariam esse declarationem Iudicis Ecclesiastici super incorrigibilitate Clerici; Tum quia haec incorrigibilitas priuat Clericum privilegio, & saeculari Iudici subdit: sed nullus afficitur poena, etiam ipso iure lata, nisi delictum declaratur. Ergo. Tum etiam, quia haec incorrigibilitas tribuit iurisdictionem, sed qualitas tribuens iurisdictionem probanda prius est. Ergo. Adde quod Iudices Ecclesiastici raro procedunt contra Clericos delinquentes per viam incorrigibilitatis obseruando formam *dicit cap. cum non ab homine.* nec integrè perficiunt eius solempnitates, ut saeculari Iudici pateat aditus procedendi contra illum, absque alia declaratione.

5. Sed ut satis probatum est, licet Iudex Laicus non possit punire Clericos, exceptis casibus, de quibus supra ante sententiam degradationis, quicquid af-

Sup. hoc
m. iij. sup.
Recol. 6.
lic infra

Sup. hoc
pra in 82.
16. l. iij.
At l. iij.
sine vltima
Sp. de
alio not.
dicit §.

Sup. hoc
incorrigibilis
re cap. in 6.
67. §. iij.
ad mod. d.
in alio
l. iij. in 82.

ferat Rabardeus, Difficultas tamen est, an Clericus pro enormissimo crimine sit degradandus, & Curia seculari tradendus, absque eo quod non sit incorrigibilis. Aliqui Doctores affirmatiue sententia adhaerent, quorum nomina inuenies apud Iulium Chartar. decis. Crimin. 66. u. 1. & Farinac. q. 8. n. 80. Verum ego puto non esse recedendum à negatiua sententia, quam efficaciter probat Decius in cap. Cum non ab homine, praesupponendo primum dictum dispositionis dicti Canonis loqui in omni crimine, licet atrocissimo; vt illa verba demonstrant, & probatur per pronomem quibuscumque, ibi positum, quod ampliat, & extendit generalitatem dispositionis. l. Qui autem. §. fin. ff. de constit. pec. vers. Quibuscumque verbis, cap. quia plerisque, de Offic. ordinar. lib. 6. & late scribit Decian. resp. 3. num. 23. vol. 3. Pronomen Quibuscumque, comprehendere omnem significationem verbi cui adicitur, etiam si sit impropiissima. Bald. in l. 1. quest. 34. ff. de rerum diuis. Decius, consil. 599. n. 2. & dicit. Bart. in leg. Generali. §. Vxor. ff. de usufruct. leg. Quod verba, Quicumque, & similia operantur, & ampliant significatum verbi; cui adiunguntur, vt etiam extendatur ad latissimum significatum; cuius doctrinam commendat Cardinal. Alex. in cap. si Romanorum, disp. 19. & Alexand. atque Aretin. in l. 1. de legat. 1. dicunt verba generalia, & vniuersalia recipere restrictionem ab aliis iuribus, aliter sicut generaliter loquuntur, ita generaliter intelligenda sunt. Ex pronomine igitur, quibuscumque, ibi posito, constat comprehendi sub eius dispositione omne delictum, quantumcunque atrocissimum. Deinde text. dicit, deponendum esse à Iudice Ecclesiastico. Deinde subdit, quod si depositus incorrigibilis fuerit, &c. Quae verba secundum Dec. referenda sunt ad praecedentia, vt not. in l. Iulianus. ff. de hered. instit. Ergo & ipsa incorrigibilitas consideranda est in quolibet crimine quantumcunque atrocissimo. Hanc Decij inductionem sequutus est Berous ibid. num. 181. dicens: Bene sciuisse Pontificem multa esse delictorum genera grauiora, & grauissima, vt omnia comprehenderet, vsum fuisse illis verbis vniuersalibus. Altera potest esse illius text. inductio ad hanc opinionem comprobendam; Nam cum dixerit, si depositus, incorrigibilis fuerit, & in profundum malorum veniens, contempserit: Subdit, ne possit esse plurimorum perditio, per secularem comprimendum est potestatem, ita quod ei deputeretur exilium, vel alia legitima poena inferatur. Dicitio, ita quod, habet vim taxationis. Alex. in l. legata inutiliter, de legat. 1. Ruin. in consil. 1. num. 12. vol. 4. Hippolyt. Riminald. in consil. 482. num. 78. & regulariter proferri debet ad declarandum, & limitandum. Gabriel. in consil. 111. n. 24. volum. 1. & dicuntur addere modum, & speciem rei dispositae; l. cum tale. & l. Titio, in princ. & d. Titio, ff. de condit. & demonstrat. Falsol. in decis. Rota antiquioribus, causa 11. dub. 31. num. 2. & sicut exilij poena non est mors, ita verba illa, vel alia legitima poena inferatur, debent intelligi circa mortem, & sic similis. Gloss. in l. si fugitiui. C. de seru. fugiti. Decian. respons. 55. num. 7. vol. 3. Sed poena Exilij vel similis à Iudice Laico imponi non debet pro delicto atrocissimo. Ergo concludendum est, illas irrogandas esse solum ratione incorrigibilitatis; non igitur sola depositio, sed mixta cum incorrigibilitate, sunt causa tradendi Clericum criminiosum, iurisdictioni Laicorum. Secundo confirmatur ex text. in cap. de liguribus 23. quest. 5. vbi Romanus Pontifex contra Rebelles Sedis Apostolicae, & Schismaticos cessante incorrigibilitate, poenam tantum excommunicationis imponit; Et tamen, Rebelles Sedis Apostolicae incurrunr crimen Laesae Maiestatis, vt est Gloss. Bartol.

in tit. qui sint Rebelles, in verb. rebellando. Tertio corroboratur ex text. in cap. Tunc de poen. vbi Innoc. III. rescripsit, Clericos in Latrocinis, vel aliis magnis sceleribus deprehensos à suis Ordinibus degradandos, & in archis Monasterijs, ad penitentiam peragendam detrahendos fore. Quarto probatur ex text. Quemadmodum à nemine in hanc sententiam expensum legi in Clem. 1. in princ. de poen. vbi Clemens V. aduersus eos, qui ceperint, bannuerint, percusserint vè, aut interfecerint Episcopum multas, grauesque poenas constituit: Nec tamen statuit Clericum huius Sacriligij reum, esse degradandum, Curiaque seculari tradendum, quamuis crimen hoc grauissimum iudicetur.

6. Neque huic textui repugnat text. in cap. si quis Sacerdotem, 11. quest. 1. vbi statutum est, quod si quis Sacerdotum, reliquorumve Clericorum Episcopo suo inobediens fuerit, aut ei parauerit insidias, contumeliamve, aut calumniam, vel conuicia intulerit, & conuinci possit, depositus, Curia seculari tradatur. Quoniam text. intelligitur habere locum, quando Clericus est incorrigibilis, ex sententia Gloss. in d. cap. si quis Sacerdotum, in verb. mox. in cap. si quis sunt, in verb. vniuersales. 2. quest. 7. in cap. Nonimus in verb. tradatur, de verb. signific. & in d. cap. cum non ab homine, de iudic. Et hanc sententiam docent Doctores, quos citat, & sequitur Chartarius, dicta Decis. crimin. 66. num. 48. Fachineus contr. iuris lib. 9. cap. 29. per totum. Martha de iuris. part. 4. contr. 2. cas. 130. num. 4. & sequitur Scaccia de iudicis &c. lib. 1. c. 11. n. 60. & seq. & alij: Quibus adde Tobiam Pauweister auctorem damnatum, & nimis infensum Ecclesiasticae immunitati lib. 2. de iurisdict. c. 9. n. 101. vbi sic ait, Clericus in delictis quantumuis atrocissimis non potest deponi, ac degradari, nisi sit incorrigibilis. Ita ille. Igitur in delictis atrocissimis Clericorum, & non exceptuaris, de quibus supra dictum est, caueant Episcopi illos degradare, & Curia seculari tradere, sed in casu contingenti consulant summum Pontificem, vt optime obseruat Episcopus Scalensis tract. de irregularitate cap. 14. Farinacius, quest. 8. num. 81. & alij: vide me ipsum in part. 1. trac. 2. Resol. 129.

7. Ex his patet non esse admittendam sententiam aliquorum asserentium, quod Clericus etiam in sacris constitutus, qui dimissis tonsura, & vestibus clericalibus, variis, & enormibus delictis se immiscuit, ipso iure priuilegio clericali etiam fori destitutus est, ita vt absque aliqua degradatione poterit per Iudicem secularem puniri, quod procedit quando aded huiusmodi criminibus deditus est, vt scelerum minister censetur; aded vt hoc in casu trina monitio non desideretur, quae alias iure communi necessaria est: Ita Glossa in cap. ex parte de priuilegijs Hostiensis. Et Butrius in cap. Perpendimus, per illum text. de sententia excommunicationis. Aufertius, in Clementina 1. de Officio Ordinarij, regula 1. full 19. & exponendo text. in cap. fin. de vita, & honestate Clericorum, vbi Clerici negotiatores amittunt priuilegium Clericale; text. in cap. 1. de Apostatis. Quam sententiam in praxi receptam testantur relata Conarua, vbi supra. & in cap. unico, lib. 6. de vita, & honestate, vbi Clerici scilicet omne priuilegium Clericale amittunt, & à iudice seculari puniendi sunt.

8. Sed non immerito à multis haec nimis seuera iudicatur opinio, quod Clericus, ex eo quod dimissis vestibus, & tonsura se multis inuoluet criminibus, absque aliqua monitione priuetur fori priuilegio; Et ita Ancharanus, in cap. 1. de Apostatis, scribit illius Canonis decisionem seruandam esse, vt huiusmodi Clericus solum amittat Canonis priuilegium, non fori, iuxta mentem Panomitani, & Cardinalis, in dict. cap. Perpendimus; Ita Alex. consil. 8. lib. 1. num. 2.

Socius

* Quae hic est supra Resol. 162. §. Sed,

Sup. hoc supra in Resol. per totum & in aliis eius secundum da not.

Socinus, *consil.* 12. lib. 1. Syueller, *in summ. verb. Cler.* 3. §. 9. Neque obstat dict. *cap. unico, de vita & honestate Clericorum, lib. 6.* nam cum illa constitutio sit poenalis ad alios casus non debet extendi, iuxta vulgares Iuris regulas. Et hanc sententiam ego teneo, quam tenet etiam nouissime ex Societate Iesv Dicaillus, *lib. 2. de iustit. tract. 1. disp. 4. dub. 9. num. 154.* cui adde Torrelancam, *in pract. iur. spir. lib. 15. cap. 4. nu. 18. & sequ.* Valboam de Magrouejo *in lect. Salmar. tom. 2. ad cap. 9. de iudicis, n. 3.* & alios quos citat & sequitur Chartarius, *decis. crim. 58. nu. 20.* Et dato, & non concessio, quod contraria opinio esset tenenda, tamen necessarium esset, vt per sententiam Iudicis Ecclesiastici notum esset Clericum enormibus se immiscere, & sine habitu, & tonsura incedere, aut cum habitu, & tonsura incedentem monitum ter esse, ne enormia committat, alias Iudex secularis iudicare, & punire illum non poterit. Quia qualitas tribuens iurisdictionem prius probanda est *l. 2. §. sed si dubitet. & l. si quis aliena. ff. de iud.* Et tradit Abbas, *cap. si Clericus Laicus, de foro comp.* Quæ probatio non à Iudice seculari (qui nullam ante probationem iurisdictionem habet) sed ab Ecclesiastico, cui Clericus subiicitur, facienda est. Præterea quia absque degradatione (excepto vno vel altero casu) nullus Clericus à Iudice seculari punitur, sed degradatio fieri non potest, nisi præcedat criminis sufficiens probatio, & declaratoria sententia illius. Ergo antequam Iudex secularis iudicet, & puniat Clericum enormia committentem, debet à Iudice Ecclesiastico sic esse declaratum. Et idem secularis Magistratus, si sententiam ferat contra Clericum non expectata Iudicis Ecclesiastici declaratione, contempnisset turbatque dicitur illius iurisdictionem, quod fit, vt sententiam excommunicationis ratione violata iurisdictionis incurrisset iure optimo dici possit, *cap. Quoniam. & cap. fin. de immunit. Eccles. l. 6.* & ita in specie Collegium Paduanum egregie respondit *in consil. 1. post. num. 11. vers. Adhuc dicendum videtur. & n. sequ. inter consil. crim. divers. in magnis, tom. 1.* vbi hac ratione consuluit, non solum Pretorem, qui quendam Clericum iussu Concilij Iudicum Quadraginta Reipublicæ Venetæ, non præcedente declaratione Episcopi, suspendi fecerat, verum etiam eius Ministros excommunicationis sententiam incurrisset. Videas Chartarium *vbi supra.* & Castrum Palaum, *tom. 2. tract. 12. disp. unica, punct. 6. nu. 5.* Igitur ex omnibus supradictis apparet contra P. Rabardeum, Clericos facinorosos in delictis quomodocumque grauissimis, exceptis illis de quibus *superius* dictum est, non posse ante degradationem à Iudicibus laicis puniri.

Sup. hoc supra in §. 3. huius ref. & in Ref. 65.

9. Non definam tamen hinc etiam adnotare quod licet P. Rabardeo concedamus Clericum Assassinum, non esse de gradandum, tamen doctrina eius est nimis trunca, & manca; Nam dicendum est Assassinum non posse à iudice laico puniri, nec subici eius iurisdictioni, nisi prius constet de qualitate Assassini & præcesserit sententia declaratoria Iudicis Ecclesiastici: vnde rectè docuit Cardinalis Albanus, *consil. 13.* & Farinacius, *quæst. 8. nu. 85.* Quod non potest Clericus vti Assassinus à Iudice laico puniri, nisi postquam vti Assassinus fuerit ab Ecclesiastico Iudice bannitus, diffidatus, & condemnatus: Nam qualitas, quæ iurisdictionem defert, ante omnia disenti, & probari debet, tum quia sic decernitur, *in c. si Iudex, de sentent. excommunic. in 6.* Tum quia aliquem exemptum esse, est res spiritualis, res autem spiritualis ad Iudicem Ecclesiasticum spectat: Et tandem quando nascitur inter Iudicem Ecclesiasticum, & secularem dissensio, ad quem ipsorum Iurisdicção pertineat, definitio pertinet ad Ecclesiasticum, ob maiorem ipsius prope fin. & auctoritatem, *cap. si index eii.* Ergo, &c. Et hanc sen-

Sup. hoc supra in Ref. 251. §. vlt. ad med. in Ref. 207. prope fin. &

sententiam tenet ex Societate me citato P. Thefaurus *in* *praxi de poenis, part. 2. verb. Assassinium, cap. 1. num. 7. P. Dicaillus lib. 2. de iust. & iure. tract. 1. disp. 4. dub. 20. num. 356.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 49.* Castrus Palaus *tom. 2. tract. 12. disp. unica, punct. 6. num. 3.* Idem docet Barberius *in Consulat. Magistr. Fulgentij, part. 4. num. 52.* Barbosa *de potest. Episcop. part. 3. Allegat. 110.* n. 13. Ioannes Andreas *in cap. 1.* vbi etiam Geminius *de homicidio in 6.* Alexander *consil. 166. n. 5. vol. 7.* Rolandus à Valle *volum. 1. consil. 24. num. 62.* Scaccia, *de iudic. lib. 1. c. 11. n. 70.* & alij, quos citat, & sequitur Bellet, *in disquis. Cler. part. 1. tit. 3. §. 7. nu. 6.* & patet ex Bulla Clement. VIII. quæ incipit *Aqua, & circumspccta*, data Romæ die 18. Decembr. anno 1595. Et licet Clarus, & Capycius apud Martham, *de iurisd. part. 4. Cent. 2. cas. 129. n. 17.* allerant contrarium obseruari apud suos, tamen, vt optimè obseruant, idem Martham, Scaccia *de iudicis lib. 1. cap. 11. nu. 70.* Farinacius, *quæst. 8. num. 86.* & alij: hæc obseruantia non potuit præiudicium afferre ordini Ecclesiastico, aliter esset contra libertatem Ecclesiæ. Vnde refellendus venit Petrus de Vries *ad Rit. 235. M. R. V. p. 2. n. 182.*

10. Nec obstat, quòd Iudex laicus procedat contra Clericum assassinum, absque degradatione, quæ ratione motus fuit Decian. *in cons. 82. volumine. 2.* ad probandum hanc declaratoriam Iudicis Ecclesiastici non requiri. Quia vtrumque potest stare, & iudicem laicum procedere contra Clericum Assassinum absque degradatione, ex iudicio Papæ, adnotata per Glossi, *in cap. laicis, 17. quæst. 7.* & a Crdin. *in cap. Perpendimus, nu. 6. & 7. de sentent. excom.* Quæ degradatio in ceteris delictis atrocioribus per Clericum patris requiritur, cum, Iudici seculari puniendus traditur; Atque ipsum Iudicem secularem non posse procedere ad executionem dictæ poenæ, nisi prius facta declaratione per Ecclesiasticum, aliàs sequeretur, quòd Clericus ex sola imputatione Assassini amitteret priuilegium Clericatus, quod non reperitur dispositum, & est contra omnes iuris regulas, debet enim plenè de eo constare, vt Assassini poenæ exequi possint, vt dixi Et idem contra Grammaticum, & Capycium, quibus sed immeritò adheret Farinac, *quæst. 8. num. 86.* dicendum est cum Martham *vbi supra num. 21.* Guazzino *defen. 39. cap. 1. num. 10.* & aliis penes ipsos, de qualitate Assassini Clericorum non posse cognoscere Iudicem Laicum, etiam quando delictum Assassini esset notorium: Dicendum est igitur, absolute, declarationem assassini pertinere ad Iudicem Ecclesiasticum; vnde, si secularis Iudex præuenisset aliquo modo, posset Iudex Ecclesiasticus, vt remediis Ecclesiasticis, & illum censuris eogere ad desistendum. Et tandem claudam hanc Resolutionem verbis sapientissimi Christophori Besoldi; qui prius hæreticus, sed postea Catholicus factus, in synopsi Doctrinæ Politicæ editionis Ingolstadtensis, *lib. 1. cap. 2. num. 9.* ait: Clericos à Magistratu Ciuili puniri non posse, nisi degradatos, eique à Clericis traditos, Malè itaque P. Rabardeus docuit Clericos grauibus criminibus infamatos, etiã ante præuiam degradationem ab Episcopo factam posse à iudicibus Laicis supplicio damari. Quòd non solum improbant Sacri Canones vt supra probatum est, sed etiam Iustinianus Imperator *in Nouella 83.* vt optimè obseruat inter alios Bellarminus, *in Respons. ad Epistolam cuiusdam Theolog. fol. 12.*

RESOL. CCCXXIX.

AN Summi Pontifices posuerint exemptionem Clericorum concedere, inuitis Principibus laicis? Ex part. 7. tract. 1. Ref. 14. alius 12.

§. 1. Negatiuè.